

Kollégium vezetését szívvel és lélekkel látta el. Szent-Györgyi Albert végül háláját tolmácsolta mindazoknak, akik az egyetem vezetésében segítségére voltak és tanácsaikkal, bizalmukkal mellette állottak; valamint a diákságnak, amiért megnyitotta szívét a rektor előtt és a mindig tért rektori ajtón olyan bizalommal kopogtattak.

Ezután Szent-Györgyi Albert átadta a rektori láncot utódjának: Kogutowicz Károly ezidei rektornak, aki az új egyetemi tanácsal együtt elfoglalta helyét az emelvényen. Az új egyetemi tanács tagjai: dr. Baló József orvoskari, dr. Halasi-Nagy József bölcsészkar és dr. Kiss Árpád matematika- és természettudományi kari dékánok. A jogi kar dékáni láncát nem érte el a gazdát, változatlanul ott maradt az üresen hagyott jogi kari dékáni szék támláján.

Dr. Kogutowicz Károly rektori székfoglalója

Szent-Györgyi Albert professzor néhány közvetlen, meleg szóval üdvözölte az új rektort, hangsúlyozva, hogy a rektori lánc sok gondot, terhet, munkát, de sok örömet is helyez át Kogutowicz Károly professzor vállára. Szép terveihez sok szerencsét kívánt és Isten áldását kérte munkásságára.

A közönség meleg tapsal fogadta az új rektort, aki megilletődött hangon kezdte székfoglalóját:

— Teljes tudatában vagyok annak, hogy a vérvivataros idők és ifjú egyetemünk problémái súlyos terheket rónak ránk — mondotta —, ám remélem és hiszem, hogy a húszszázados tradíciókra támaszkodva munkánkat sikerrel végezzük el.

Rátért ezután arra, hogy székfoglalójának tárgyát a régi egyetemi hagyományokhoz híven szaktárgyából merítette. Teljesen elméleti témát választott s témája valóban méltó volt ahhoz az új rektort megkülönböztető jelentőséghez, hogy a magyar egyetemek történetében Kogutowicz Károly a harmadik, aki mint geográfus professzor, került rektori székbe. Kifejtette, hogy a földrajz mai különös fontossága megindokolja, hogy a geográfia tudományának alapvető kérdéseivel foglalkozzék. Rámutatott arra is, hogy az elemi iskolákban az osztályok százszázalékában tanítják a földrajzot, a középiskolákban azonban csak az alsóosztályok tananyagában foglal helyet a geográfia, ami azt jelenti, hogy a magyar oktatásügy a serdületlen ifjúság számára rezerválta a földrajztanulást. Ebből következik, hogy az érettségizett ifjúság nagyrésznél megdöbbentő tájékozatlanságot lehet felfedezni a földrajztudás terén. Míg a magyar történelemnek külön tanszéke van, a magyar földrajzismeret elsajátítására alig nyílik alkalom s idő az iskolákban. A földrajz oktatásának kiszélesítése tehát magyar probléma és pedig igen nagy fontosságú.

Kogutowicz Károly rektor székfoglalójának további során taglalta a földrajztudomány különböző ágait, rámutatva szerepükre és fontosságukra és igen érdekesen fejtegette, hogy olyan tudomány eddig még nem volt, amely a millió analízisével és szintézisével foglalkozott volna. Székfoglalójának tárgya: a táj öncélú kutatása és annak lehetőségei rendkívül érdekes beállítással ölelte fel mindazt, ami Kogutowicz professzor életművének kikiristályosodása; a magyar táj tökéletes ismerete és ezeknek az ismereteknek nemzetünk javára történő hasznosítása. Igen érdekesen ismertette a továbbiakban a tájfelnevezések sajátosságait és jelentőségét, a táj térjelenségeit, a tájaknak egymástól való elhatárolását, adatok és bizonyítékok tömegét csoportosítva megfigyelései és feljegyzései mögé. Értékes és minden tekintetben leköthető előadását azzal fejezte be, igen fontosnak tartja, hogy mielőbb minél több tanszéke legyen a magyar földrajznak az egyetemeken s ezzel kapcsolatosan arra törekszik, hogy felállítsák Szegeden az alföldi tudományos kutató intézetet.

— Csak így haladunk azon az úton, amelyet Kormányzó urunk számunkra kijelölt, amikor az alföldkutatásban jelölte meg a szegedi Horváth Miklós-egyetem legfőbb feladatát, — fejezte.

Paprika-sajtóper a budapesti törvényszék

Háromnapos tárgyaláson hallgatják ki a tanukat a paprika minősítéséről

(A Délmagyarország munkatársától) A szegedi paprika minősítéséből keletkezett bonyodalom ügye került hétfőn a budapesti büntetőtörvényszéknek Szegedre kiszállított Horváth-tanácsa elé annak a sajtópernek kapcsán, amelynek vádlottja Magyar László birlapíró, sértettje pedig Szanyi István fővegyész, a szegedi vegyiskisérleti állomás vezetője volt. Magyar László az „Esti Kurir” múlt év májusi számaiban a szegedi paprika élethátlarca a gyilkos gombával és „Panaszkodnak a szegedi paprikások” címmel írott cikkeiben azt írta, hogy a szegedi paprika a kalocsai és az érsekújvári paprikával szemben válságos helyzetbe jutott a helytelen minősítés miatt, majd azt írta, hogy a szegedi paprikások összeférhetetlennek tartják a fővegyészi állással Szanyi Istvánnak a Hangyában elfoglalt igazgatósági tagságát. Az ügyesség a földművelésügyi minisztérium felhatalmazása alapján Magyar László ellen Szanyi István fővegyész sérelmére elkövetett kétféle felhatalmazásra üldözendő rágalmazás címén adott ki vádiratot. A sajtóper tárgyalását a budapesti büntetőtörvényszék Horváth-tanácsa decemberben kezdte tárgyalni Budapesten. A törvényszék még februárban elrendelte mindkét irányban a bizonyítást, a szegedi tanuk kihallgatása céljából Szegedre szállott ki.

Magyar László vallomásaiban kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek. A cikkeket közérdekből írta.

A tanúkihallgatások

során elsőnek Ábrahám Szilveszter malomtulajdonos állott a bíróság elé. Kijelentette, hogy paprikaválságról nem tudott s arról sincs tudomása, hogy a paprikát tulszigorúan minősítették volna. Kapovics Mihály vallomásaiban elmondta, hogy az utóbbi években a szegedi paprika forgalma csökkent, de válság nem volt.

Czöndör József, majd Szeredai József volt a következő tanu. Szeredai vallomásaiban előadta, hogy gyenge volt a szegedi paprika minősége, de ennek a rossz termés volt az oka. A paprika minősége gyengébb volt, mint a szabadkereskedés idejében.

Takó András szerint a kereskedők mindig szigorúbb minősítést kívántak, mint a termelők, illetve a kikészítők és az általános érdek is a szigorúbb minták alkalmazását teszi kívánatossá.

Begavári Back Károlyt hallgatták ezután ki. Vallomása szerint a szegedi paprika minőségének hanyatlásának egyik oka a gyenge minősítés volt. Félédes paprikát kevertek össze édesnemes paprikával és a keverék édesnemes paprikaként minősítette a vegyiskisérleti állomás. Vallomása szerint volt paprikaválság és az érdekeltek panaszkodtak a vegyiskisérleti állomás tevékenykedése miatt.

Horváth tanácselnök: Jelölje meg kérem azokat, akikről ön ezeket a panaszokat hallotta.

Back Károly: Nem jelölöm meg, mert kellemtelen helyzetbe juttatnám őket. En már nem foglalkozom paprikával, ezért nyugodtan elmondhatom a dolgokat. Véleményem szerint a helyzetért Szanyi fővegyész a felelős.

A törvényszék Back Károlyt szerdára ismét megidézte azzal, hogy a bizonyítási adatokat vigye magával a tárgyalásra.

Dietrich Emil volt a következő tanu, majd a törvényszék délután 4 órára tűzte ki a tárgyalás folytatását.

Délután

vitéz dr. Shvoy Kálmánt hallgatta ki a bíróság. A tanácselnöknek arra a kérdésre, hogy a vádlottal haragban, perben, ellenséges viszonyban áll-e, így válaszolt:

— Volt közöttünk ugyan bizonyos differencia, de azért elfogulatlan, tárgyilagos vallomást fogok tenni.

Vallomásaiban elmondta, hogy azokban az időkben, amikor megszüntették a paprika szabadkereskedelmi forgalmát a paprikaérdekeltségek, de különösen a termelők és a kikészítők nehéz helyzetbe kerültek. Eléggedetlenkedtek és sok esetben olyan feszültté vált a hangulat, hogy neki, mint a város akkori országgyűlési képviselőjének kellett közüjük mennie, csitítani őket. Ezt az át-

te be székfoglalóját a rektor élénk tetszésnyilvánítások közepette.

Az ünnepség a Himnusz elénklésével véget ért.

menet következményének tartotta. Különben a kisemberek zugolódtek. Szanyi István fővegyészre haragudtak, mert az új rendszer megtestesítőjét benne látták.

— En magam sem tartottam helyesnek — folytatta vallomását vitéz dr. Shvoy Kálmán —, hogy Szanyi István igazgatósági tagja a Hangya keretében működő beváltó szervnek. Véleményem szerint a magyar paprikának az új rendszer tagadhatatlanul ártott és a csemege kategória bevezetése sem volt érdeke a paprikának.

Magyar László kérdésére végül kijelentette vitéz dr. Shvoy Kálmán, hogy tudomása szerint a legutóbbi képviselőválasztások alkalmával a nyilasok azzal korteskedtek a paprikások körében, hogy ha mandátumhoz jutnak, gondoskodni fognak Szanyi István eltávolításáról. Ot is többször keresték fel küldöttségileg a paprikások abból a célból, hogy járjon el Szanyi fővegyész leváltása érdekében.

A törvényszék kedden reggel folytatja a tanúkihallgatásokat.

„Széchenyi világa elsősorban magyar volt”

A Dugonics-Társaság ünnepi ülése

(A Délmagyarország munkatársától) A Dugonics-Társaság vasárnap délután gróf Széchenyi István emlékeztetének szentelte első idei felolvasó ülést. Dr. Banner János elnöki megnyitójában Széchenyiről megemlékezve kifejtette, hogy Széchenyi volt az első magyar, aki külföldi példákat megreformálva állította a magyarság elé. Fellépésével gyökeresen megváltoztatta a magyar közéletet. Az ő működésének köszönhető, hogy a magyar nyelvet a kor szellemének megfelelően juttatták kifejezésre. Műveivel új világot teremtett s ez az új világ elsősorban magyar volt. Ma éppen úgy világít szelleme, mint a múltban, nagy magyar újítások idején.

Az elnöki megnyitó után Telek Andor kereskedelmi tanácsos tartott előadást „Széchenyi ha ma élne” címmel. Széchenyit a mai politikai élet középpontjába állította. Azt fejtegette, hogy Széchenyi programját, ha ma élne, kétkedés nélkül lehetne elfogadni. A magyarság sorsát úgy irányítaná, hogy csak magunkban bízunk, de soha el ne bízunk magunkat. Képzelőnkünk nem szabad, mert mi vagyunk az egyetlen nemzet, amely csak önmagára van utalva.

— Az ifjúság Széchenyi idejében is, ma is türelmetlen. Sokan közülük honérték nélkül élnek. Széchenyi megmutatná — mondta —, hogy szélsőséges eszmék soha nem vezetnek célhoz. Széchenyi ma is hívő lélek s buzgó katolikus lenne. Élete művei és alkotásai örök példák arra, hogy a jövőbe vetett örök reményűnk feladnunk sohasem szabad. A nagy tappsal fogadott előadás után Bartos Imre szavalt el Arany János „Széchenyi emlékezete” című örökszép költeményét nagy sikerrel. Ezután Vajtai István tartott nagyszerű előadást „Széchenyi és az igazi új megújulás” címen.

Kifejtette, hogy Széchenyi élete egy nagy felelet azokra a kérdésekre, hogyan kell egy nemzetnek újjászülnie. Széchenyi működésének ideje alatt újjászülette a nyelvünk, kultúránk s beilleszkedtünk a nagy európai sorsközösségbe. A világot látott Széchenyi hite Norserű volt, de romantikus is. Alkotni akart és teremteni. Osongorja volt ő a magyar közéletnek. Egész nagy életének a jövőbe vetett hit volt a nagy mozgási rugója. Nemzetté kell válnunk, de a lelkünknek is meg kell változnia.

Dr. Banner János zárószavaival este 7 órakor ért véget a felolvasó ülés.